Kirjallinen kysymys KK 986/2020 vp

Sebastian Tynkkynen ps

Kirjallinen kysymys verenluovutussoveltuvuuden muutoksista

Eduskunnan puhemiehelle

Punaisen Ristin Veripalvelun mukaan Suomessa tarvitaan 800 verenluovuttajaa joka arkipäivä. Vapaaehtoisten verenluovuttajien avustuksella kyetään auttamaan Suomessa vuosittain noin 40 000 potilasta. Luovutettua verta tarvitaan esimerkiksi keskoslasten, leikkauspotilaiden, onnettomuuden uhreiksi joutuneiden tai syöpää sairastavien hoitamisessa. Luovuttamalla verta voi siis pelastaa ihmishenkiä, minkä vuoksi kaikkien vapaaehtoisten verenluovuttajien panos on äärimmäisen arvokas. Olisikin tärkeää, että kaikki vapaaehtoiset pääsisivät luovuttamaan verta, mikäli todellisia esteitä verenluovutukselle ei ole.

Verenluovutus edellyttää, että henkilö täyttää soveltuvuudeksi asetetut kriteerit. Lukuisilla kriteereillä halutaan turvata sekä verta luovuttavan henkilön että verta saavan potilaan terveys. Esimerkiksi miesten välisen seksin on nähty olevan riskitekijä luovuttamiselle, sillä se aiheuttaa kohonneen riskin HIV-infektiolle. Tähän pohjautuen vuoteen 2014 saakka miesten välinen seksi toi pysyvän esteen verenluovutukselle. Ehdottoman rajoituksen nähtiin kuitenkin olleen perusteeton, jonka seurauksena ohjeistusta päivitettiin. Muutoksen jälkeen miesten välinen seksi ei ole toiminut pysyvänä esteenä verenluovutukselle, mutta luovuttaminen edellyttää yhä 12 kuukauden määräaikaa edellisestä miesten välisestä seksikontaktista. 12 kuukauden määräaika on käytössä siinäkin tapauksessa, että pitkäaikaisessa parisuhteessa elävällä miesparilla ei ole ollut oman kumppaninsa lisäksi muita seksikumppaneita. Luovuttaminen siis käytännössä edellyttää vakituiselta miesparilta 12 kuukauden selibaattia. Heterosuhteissa määräaikana uusien seksikontaktien osalta pidetään neljää kuukautta. Jos kyseessä on kuitenkin pysyvä kumppani, vastaavaa karenssia ei heterosuhteissa ole.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea pyysi asiantuntijalausuntoja miesten välisen seksin tuomista rajoituksista verenluovutukselle, joiden perusteella vuoden 2019 lopulla aloitettiin määräysvalmistelu muutosten aikaansaamiseksi. Asiantuntijalausunnoissa nähtiin perusteltuna lyhentää miestenvälisen seksin tuomaa 12 kuukauden karenssia neljään kuukauteen. Luovutettu veri tutkitaan, mikä mahdollistaa nykyistä lyhyemmät karenssiajat. Määräys muuttuvasta ohjeistuksesta oli tarkoitus antaa vuoden 2020 kesäkuun loppuun mennessä, mutta toistaiseksi asian suhteen ei ole tapahtunut muutosta.

Valmis
5.0

Kirjallinen kysymys KK 986/2020 vp

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Milloin alun perin kesäkuulle 2020 kaavaillut verenluovutussoveltuvuuden muutokset saadaan voimaan,

millä perusteilla miesten välisestä seksikontaktista seuraava luovutuskielto koskee myös pitkässä vakituisessa parisuhteessa eläviä miespareja ja

onko tämän osalta suunnitteilla muutoksia?

Helsingissä 5.1.2021

Sebastian Tynkkynen ps